

Hanna-Leena Mattila kesk

Kirjallinen kysymys perhehoitolain uudistamisesta ja toimeksiantosuhteisten sosiaaliturvan parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Toimeksiantosuhteinen perhehoito on sekä inhimillinen että resurssiviisas hoitomuoto. Perhehoidon piirissä elää 6 100 lasta ja nuorta, 1 200 vammaista henkilöä, yli 3 400 ikäihmistä ja noin 80 mielenterveyskuntoutujaa. Huostaanotetuista lapsista 54 % elää perhehoidossa sijaisperheissä, mutta hyvinvointialueiden välillä on eroja. THL:n kuntakyselyn (2022) mukaan vain viidennes vastaajista arvioi, että perhehoitoa on vammaisille henkilöille riittävästi. Ikäihmisten erimuotoiselle perhehoidolle on suuri lisäämisen tarve. Mielenterveyskuntoutujien asumisen ja tuen järjestämisessä toimeksiantosuhteisena perhehoitona ollaan aivan alussa.

Perhehoitajuus on myös elinkeino ja antaa mahdollisuuden perheellistymiselle. Perhehoitajia tarvitaan kaikkialla Suomessa, ja varsinkin ikääntyvillä alueilla iäkkäiden perhehoito voi olla sekä elinkeinomahdollisuus että yksi ratkaisu iäkkäiden hoidon haasteisiin. Perhehoito on usein kustannustehokasta hyvinvoinnin lisäämistä sekä ongelmien ennaltaehkäisyä ja ratkaisua.

Perhehoidon tärkeyteen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin nähden lainsäädäntö on kuitenkin jäänyt ajastaan jälkeen. Perhehoitolaki tulisi uudistaa vastaamaan nykytilannetta. Lain uudistamisen lisäksi olisi tärkeää kiinnittää huomiota perhehoitajien sosiaali- ja työttömyysturvaan. Jos sijoitus esimerkiksi päättyy äkillisesti, perhehoitaja voi joutua taloudellisesti erittäin haastavaan tilanteeseen, jos sijoituksen takia on esimerkiksi hankittu suurempi asunto. Olisi myös valtion ja hyvinvointialueiden etu, että perhehoitajat pysyisivät tehtävissä, vaikka sijoitus katkeaisi, jotta uusi sijoitus voidaan aloittaa mahdollisimman jouhevasti. Tähän tulisi luoda rakenteita ja turvaa, joka mahdollistaa perhehoitajatehtävien jatkumisen ja riittävän turvan sijoitusten välissä.

Hyvinvointialueilla ikäihmisten asiakasohjauksen perhehoidon prosesseissa on kehitettävää: toisaalla ihmisiä on jonoissa tai liian raskailla paikoilla ja toisaalla perhehoitajille ei ohjaudu asukkaita ja asiakkaita. Jotta perhehoitajien rekrytointi onnistuu, perhehoitajan tehtävän taloudellista turvaa tulee kehittää erityisesti sosiaaliturvan osalta. Perhehoitajalla ei ole tehtävässään esimerkiksi lainkaan turvaa osittaisen tai kokoaikaisen työttömyyden varalle, ja sairausturva on riittämätön ollessaan vain yleisen sairausturvan mukainen.

Ne hyvinvointialueet, jotka ovat asettaneet perhehoidon kehittämisen yhdeksi strategiseksi painopisteeksi, erottuvat perhehoidon onnistujina. Kansallista ohjausta tarvitaankin perhehoidon lisäämiseksi strategiseksi valinnaksi hyvinvointialueilla.

Kirjallinen kysymys KK 207/2024 vp

Orpon hallitusohjelman tavoitteissa mainitaan, että ikääntyvien perhehoitoa lisätään ja tämä on myös yksi ratkaisu hoivaajapulaan ja työurien jatkamiseen. Orpon hallituksella on myös tavoitteena, että jokaisella lapsella ja nuorella on edellytykset rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin ja millaisella aikataululla ministeri aikoo ryhtyä toimeksiantosuhteisten perhehoitajien aseman turvaamiseksi koskien perhehoitolain uudistamista ja sosiaaliturvan parantamista ja

millaisia kansallisen ohjauksen keinoja ministeri aikoo käyttää toimeksiantosuhteisen perhehoidon saamiseksi hyvinvointialueiden palvelustrategioihin?

Helsingissä 29.5.2024

Hanna-Leena Mattila kesk